

Láska k životu (a zemi)

Dost překvapivě zní tato Bonhoefferova formulace v dopise z vězení z 5.12.43 (6812, s. 149): „jen ten, kdo miluje život a zemi tak, jako by s ní všechno končilo a ztrácelo smysl, může věřit ve vzkříšení mrtvých a nový svět“. A vskutku – a zejména na první pohled – se zdá být toto tvrzení až problematické. Nicméně já mám dojem, že lze porozumět čemusi hluboce pravdivému v té myšlence samé: ten poukaz k „životu“ a jeho „pozemskosti“ nemusí být chápán jako protiva k evangelijnímu důrazu na to, co ve světě není ze světa. Lze to interpretovat a tak „ukázat“ přinejmenším dvojitým způsobem. Jednak když se odvoláme na prolog Janova evangelia a na formulaci, že Bůh tak miloval svět, že poslal vlastního Syna jako toho, kdo má svět „spasit“: jak by „věřící“ mohl nemilovat tento svět a život na něm, když sám Bůh poslal svého Syna z tak veliké lásky své? To je interpretace theologická; ale je možná ještě jiné, méně závislá na této tradici. Tento svět, a to znamená tento Vesmír (který se zdá být všemu životu a zejména člověku tak nenakloněn, ba přinejmenším člověku naprosto cizí), musí být chápán jako smysluplné dění, do něhož má člověk (lidstvo) nějak pozitivně zasáhnout a přispět tak k jeho spění a uskutečňování. To se může běžnému objektivizujícímu „vědeckému“ přístupu jevit jako zcela nepřijatelné, a proto asi ten Bonhoefferův důraz na „lásku“, na „milování“ života a země (světa vůbec, ale zcela vyostřeně adresně: země, pozemskosti): pozemskost života není (a nemusí být) v tom šíleně obrovském Vesmíru ničím ztraceným a snad dokonce „ztraceným“, ale člověk (a lidstvo, ale důraz je zejména na každém individuálním, „konkrétním“ člověku) tu má nejen své „místo“, ale své „pravé místo“, své poslání, svou úlohu. – Zdá se mi, že to je možná trochu polemika s tradiční tezí, že jsme „tady na světě“ jen příchozí, že nejsme občany tohoto světa, ale jen nějaké mimosvětčné „civitatis dei“. Tento svět má smysl, a náš život má smysl v tom, jak se na smyslu celého světa podílí, jak na něm jen neparazituje (jak by to chtěli vidět někteří teoretikové, upozorňující na to, jak každé negentropické úsilí odčerpává nějakou entropicky se uvolňující – a tedy degradující – energii).

(Písek, 130611-1.)